

Gå til forside: [Klik HER](#)

Engletrompet *Brugmansia*

I daglig tale bærer brugmansian det flotte navn: Engletrompet – nok ikke uden grund, for blomsterne er med deres længde på mellem 15 og 35 cm så store, at englene, hvad størrelsen angår, sagtens kunne bruge dem som trompeter. Og hvad mængden angår, så skal der et meget stort antal engle til for at kunne blæse i de mange trompeter, som kommer i sommerens og efterårets løb. Har vi været sydpå, kan vi næsten ikke have undgået at have set træet blomstre, og det er derfor ikke uden grund, at træet er blevet populært at plante i sin egen have, nu da det har vist sig muligt. Gennem mange år har vi her i landet haft en plante, som vi også har kaldt for en engletrompet. Den hedder i virkeligheden Pigæble eller "Datura", og må ikke forveksles med en Brugmasia.

Begge er af natskyggefamilien og alle plantedele på begge planter er meget giftige.

Det er et flot syn at se en brugmansia, der hænger tungt af blomster,.

Kilde: Google: <http://jardindelmundo.blogspot.dk/2011/05/datura-vs-brugmansia.html>

Se mange flere på dette link:

<http://beautifulbrugmansias.blogspot.dk/>

Botanik

I modsætning til daturaen, som er en etårig plante, der visner og dør om efteråret, så er brugmansiaen et flerårigt løvfældende træ, der kan blive helt op til 6 meter, hvis klimaet er til det. Regn med, at træet bliver ca. 2 meter, når det står udendørs om sommeren. Det kan sagtens holdes nede, og blomstre, selv om det kun er 60 – 70 cm højt. Det stammer oprindeligt fra Mexico, der har meget varmere klima, end vi har. Men træet kan klippes til en passende størrelse om efteråret og kan overvintre inden døre. Ud over, at træet er meget smukt, når det blomstrer, så har blomsterne også en himmelsk duft, som kan variere fra træ til træ. Nogle karakteriserer duften som babypudder, andre oplever duften som en blanding af vanilje og tykflydende honning. Sidst på eftermiddagen og om aftenen er duften særlig intens. Skal man have rigtig glæde af træet, bør det derfor plantes, tæt ved det sted, hvor man opholder sig sidst på eftermiddagen og om aftenen. Og her er vi så heldige, at brugmansiaen gerne vil gro i en balje, der f.eks. kan stå på terrassen eller i en vinterhave. Men på grund af de store blade og blomster skal det stå i læ. Det kan tåle at stå i let skygge; men en lun placering med så meget sol som muligt fremmer blomstringen.

Dyrkning.

Med sin kraftige vækst, store blade og overdådige blomstring er brugmansiaen yderst krævende med hensyn til vand og gødning. Skal man have glæde af sin brugmansia, skal den derfor vokse i en god og næringsrig jord, som har en pH på 6,5 – 7, dvs. neutral til let sur jord.. En normal havejord vil ofte være utilstrækkelig. Dels kræver træet meget vand og gødning, og dels kan en for leret jord bevirke, at man ikke kan få træet godt nok op ad jorden om efteråret. Som regel vil man derfor normalt stå sig ved at grave et plantehul, ca. 40 cm dybt og 40 - 50 cm i diameter. Dette hul fylder man så op med den gode plantejord. Vil man dyrke planten i en balje eller krukke, bør den også have tilsvarende mål. Baljen/krukken skal have huller i bunden, så overskydende vand kan løbe ud. Vælg aldrig en krukke, som bliver spids nedadtil. Den vil alt for let blive væltet omkuld, når vinden får tag i bladene. Til både krukken og plantehullet laves en blanding af ca. 50 % beriget spagnum (indholdet fra en plantesæk er rigtig godt), ca. 40 % god formuldet kompost og ca. 10 % leret havejord. Så får rødderne tilstrækkelig luft, og jorden kan indeholde tilstrækkelig meget vand til træets forbrug uden, at træet står med våde fødder. Brugmansia er et meget tørstigt træ og skal derfor ofte vandes. Gå ud fra, at jorden altid skal være fugtig – men ikke drivende våd. Det er ikke ualmindeligt, at skulle vande en baljeplante to gange om dagen, når det er varmt, og solen står på. Træet vokser hurtigt, og derfor skal det også have meget gødning. Det nemmeste er at bruge flydende gødning, som blandes i vandingsvandet. Gå ud fra, at mindre planter skal tilføres 15 gram flydende gødning pr. uge, større planter det dobbelte. Bliver bladene gule, er det tegn på for kraftig gødsning, som derfor bør reguleres.

Blomstring

Det er sjovt at dyrke brugmansia, fordi de gror hurtigt. De skal indendørs om vinteren, og for at få plads til dem skal de beskæres; men der er ikke lige meget, hvordan man beskærer.

Træerne skal være i god vækst for at kunne blomstre. Dvs. at de skal kunne hente al den næring, de har brug for. Det drejer sig især om kvælstof og kalium, hvorimod de ikke har brug for ret meget fosfor. En god gødning vil eksempelvis være NPK = 15-5-10 eller 30-10-20, hvor tallene er forholdet mellem Kvälstof (N), Phosfor (P) og Kalium (K). I begge tilfælde se, at der er 3 gange så meget kvælstof og dobbelt så meget kalium, som der er fosfor i gødningen. Det er vanskeligt at give brugmansiaen mere gødning, end den skal bruge, for den vil trives alligevel. Men skulle det ske, ses det ved, at bladene bliver gule.

Følgende angives også at have en positiv indflydelse på træernes vækst og blomstring:

- ✓ Lucernepiller.
- ✓ Afføring fra orm. Det fås, hvis man har en kompostbeholder, hvori der kun hældes køkkenaffald.
- ✓ Læg nogle orm ned i baljen til brugmansiaen. De vil gøre deres til at forbedre jordstrukturen.
- ✓ Pulveriseret tang. Det indeholder en masse mikronæringsstoffer; men desværre også salt, som brugmansiaen ikke er glad for.
- ✓ Superthrive. Det er en væske, der indeholder plantehormoner, som planterne kan bruge direkte, og som resulterer i meget store blade og kæmpestore blomster.

Men vær forsigtig med at bruge for meget og for meget på en gang, idet påvirkningen kan blive så kraftig, at træerne dør.

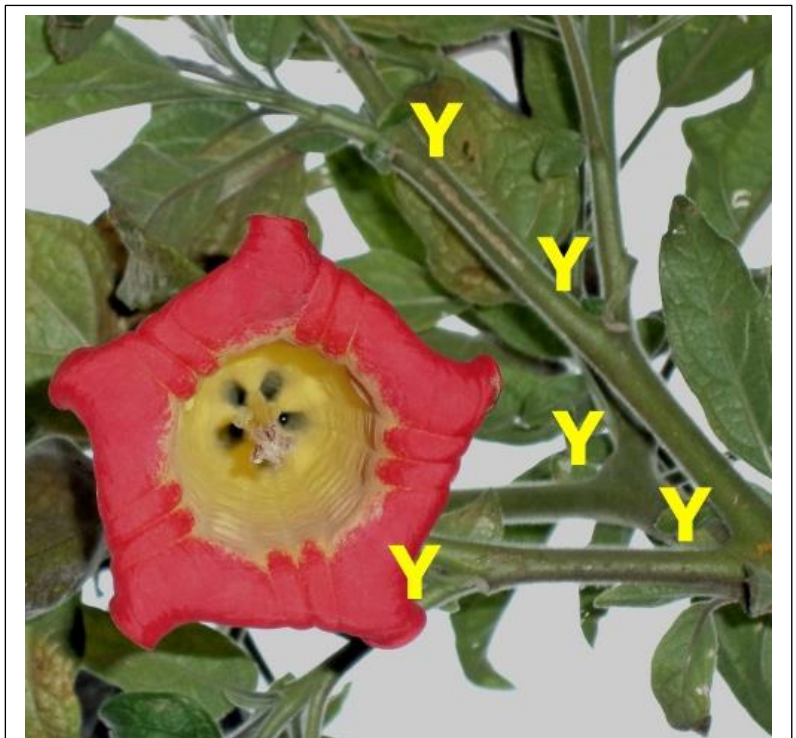
I træets første leveår, kommer der ikke så mange blomster; men fortvivl ikke, der vil komme stadigt flere, som årene går. Det skyldes bl.a., at træets rodklump udvikler sig med alderen og får stadigt lettere ved samle næring til de overjordiske dele.

Beskæring

I naturen vokser planten det første år som en enkelt stamme, normalt uden der dannes sidegrene og blomster. Året efter vokser hovedstammen videre og vil nu dele sig i to grene i form af et Y. Det er på disse grene, at blomsterne dannes. Foruden blomsterne deler grenene sig atter med nye sidegrene i form af Y-er, som bærer blomster, osv. Vil man have mange blomster, skal man derfor sørge for, at der dannes flest mulige Y-er, og det gøres ved beskæring. Beskæres der under et Y, vil beskæringen kun opmuntre træet til mere vegetativ vækst. Så det bør man undlade. Beskæres derimod over Y-et, vil der blive et nyt Y i beskæringspunktet. Hvert beskæringspunkt giver således to grene, som hver igen kan beskæres osv. Herved dannes en masse grene, hvor blomsterne kan skabes. En y-gren bør have 6 – 10 knopper, inden man klipper for at danne et nyt Y.

Brugmansiaen kan beskæres så den enten bliver et træ eller en busk. Træformen er den mest almindelige, fordi man her bedre kan se blomsterne, end man kan på busken. Vil man

undgå, at træet sætter nye skud, så det bliver en busk, er det ikke nok, at klippe de oprindelige af. De skal rives af helt inde ved stammen, eller de skal fjernes helt, også skuddets rod. Der dannes mange flere blomster på nye skud end på gamle skud. Derfor må der ikke blive for mange gamle skud, når brugmansiaen klippes ned for vinteropbevaringen.

Y-erne markerer de steder, hvor grenene deler sig. Blomsterne sidder kun på de grene, der er dannet oven over Y-erne.

Normalt må brugmansiaen ikke optage for megen plads, når den skal indendørs om vinteren. Derfor er det som regel nødvendigt at beskære den så kraftigt, at Y-grenene bliver fjernet. Gør man det, skal planten først til at vokse og etablere et nyt Y, før der kommer blomster. Derfor ser man ofte at brugmansiaerne først kommer til at blomstre ret sent her i Danmark. Og er der et koldt forår eller en kølig sommer, når brugmansiaen måske slet ikke kommer i blomst. Planterne har brug for varme, lys og tid for at kunne blomstre. Følgende metoder kan du benytte for at få dine brugmansiaer til at blomstre tidligere og dermed i en længere periode.

1. Benyt et plantehotel.
2. Anbring brugmansiaerne i en udestue. Det er her for mørkt i vinterperioden til, at de kan blomstre og se friske ud; men de kommer hurtigere i gang, når det bliver forår og atter bliver lyst.
3. Stil planterne frem i lyset fra et ellers mørkt kælderrum og giv supplerende kunstlys, så planterne hurtigt kan komme i gang.
4. Anbring planterne i dit drivhus, så snart temperaturen er til det, og behold dem her så længe som muligt.
5. Rosalla sætter blomster hurtigere end alle andre brugmansiaer. Den er derfor er den særligt velegnet i her i Danmark.

Formering.

Der kan benyttes frøformer eller stiklingeformer. Ved frøformeringen kan man få helt nye hybrider, mens man ved stiklingeformer får du kloner af det træ, som stiklingerne er taget fra.

Frøformering giver mulighed for, at man for billige penge kan få nogle flotte træer. En brugmansia er ikke i stand til at bestøve sig selv – der skal mindst to til, og de må ikke have de samme gener, dvs, at de ikke må være hinandens kloner. Da det tager mellem 3 og 18 måneder for frøene at modne, vil det ikke være realistisk selv at fremstille frøene her i Danmark. Vil man selv frøformere er man derfor henvist til at købe frøene. På nettet findes adskillige leverandører af brugmansia-frø. Problemet er dog, at man normalt ikke kender frøenes forældre, og derfor kan man heller ikke vide sig sikker på resultatet. Vil man være mere sikker, kan man henvende sig til en af de mange brugmansiaforeninger og bede om hjælp. Nedenstående viser et link, hvor det er muligt at købe brugmansia-frø med kendte forældre.

<http://www.brugmansia.us/forums/index.php?/classifieds/item/344-new-brugmansia-seeds-for-the-year/>

Eksempel på brugmansia-frø.

Brugmansia-frø har alle en korkagtig overflade, men ellers er de forskellige både hvad angår størrelse og farve. De kan være spiredygtige i flere år; men da evnen til at spire aftager med alderen, anbefales at bruge så friske frø som muligt.

1. For at få et så kraftigt træ som muligt inden den efterfølgende vinter, bør såningen foregå så tidligt som muligt. Det kan så ske inden dørene i begyndelsen af marts.
2. Man kan efterligne naturen og så frøene, som de er; men det er bedre at lægge frøene i lunkent vand i 1 eller 2 døgn og herefter forsigtigt pille den lille frøkerne ud af "korken".
3. Nu sås frøene i en Pindstrup minikap eller tilsvarende, hvori der er fugtig (ikke våd) så- og prikkeljord. Et frø i hvert rum. Frøet dækkes med ca. 5 mm fugtig så- og prikkeljord. Der lægges låg på kassen, og da lyset har indflydelse på spiringen, sættes kassen et lyst og lunt sted. En temperatur på 22 °C er det optimale, men man evt. benytte undervarme. Jorden må ikke tørre og skal derfor vandes vand med jævne mellemrum. Det gøres bedst med en forstøver og ikke med en vandkanne.

- Frøene vil normalt spire i løbet af ca. en måned; men afhængig af bl.a. temperaturen kan det vare mellem 14 dage og flere måneder.
- Det tid til omplantning i mælkekartoner, når de små planter efter at have fået de første to kimblade efterfølgende får de næste to rigtige blade.
- Når vejret er til det, kan de om dagen stilles ud i et drivhus; men da de ikke tåler frost, skal de ind om aftenen. Når planterne bliver lidt større, kan de begynde at få en smule gødning.
- Når nattefrosten er overstået kan de omplantes til større pletter og sættes udendørs.
- Hvis man er heldig, når træet at blomstre inden vinteren, men ellers må man vente til året efter.

Stiklingeformering er den hyppigst anvendte metode, fordi den både er nem og sikker, og så får man træer nøjagtig magen til det, som stiklingen er taget fra.

- Det nye træes egenskaber bestemmes i høj grad af det sted på moderplanten, hvor stiklingen tages. Tages stiklingen under Y-et, skal det nye træ først vokse op og danne et Y, før det kan sætte blomster. Tages stiklingen over Y-et blomstrer træet meget hurtigere.
- Der er erfaring for, at der skal benyttes halvmodne eller modne stiklinger, idet de helt grønne stiklinger har tendens til at rådne. Udvælg de grene, som har lyse lidt ophøjede pletter. Det er disse pletter, der senere udvikler sig til rødder.
- Stiklingen bør have 4 – 5 knopper. Den klippes af moderplanten, så der bliver ca. 1 cm gren over den øverste knop og det samme under den nederste knop.
- Stiklingen sættes nu i et glas vand, som er tilsat en lille teskefuld brintoverilte. Stiklingens øverste del skal indeholde et par knopper og stikke op af vandet. I løbet af en uge eller to er der spirer på stiklingen, og når der efter ca. tre uger er pæne rødder på stiklingen, kan den plantes over i en mælkekarton med gro- og stiklingejord.
- Du kan undgå at sætte stiklingen i vand, hvis du først dypper den nederste del i roddannerhormon og dernæst sætter den direkte i en mælkekarton med så- og plantejord. Har du flere stiklinger undervejs, sætter du mælkekartonerne med stiklingerne i en plastkasse. Den sættes et skyggefuldt sted og passes med vand. Når rødderne har godt fat, kan den sættes i solen.
- Når rødderne vokser ud af mælkekartonerne, eller du synes, at planterne har en passende størrelse, skal de flyttes over til en større urtepotte. Her passes de med vand og gødning, indtil de skal flyttes ind til vinteropbevaring.

Lav stiklinger af de grene, hvor der er lyse ophøjede pletter. De danner rødderne.

12 stiklinger er her på vej til at blive nye planter.

Overvintring.

Da brugmansiaen ikke tåler frost overhovedet, er der ingen steder i Danmark, hvor træet kan overvintr udendørs. Og skal man være helt sikker på, at den kan klare vinteren indendørs, skal temperaturen være over 5 °C. Allerede i august forbereder man vinterens komme ved ikke længere at gødske træet. Ligeledes holder man lidt igen med vandingen, så træet mister noget af sin hidtidige vitalitet. Tidspunktet for at tage træet ind udskydes længst muligt; men vær forsigtig, for blot en enkelt nattefrost lige under frysepunktet ødelægger straks i hvert fald alle de grønne grene og ofte hele træet. Inden træet tages ind beskæres det i overensstemmelse med anvisningerne. Skulle der være resterende blade, fjernes de for at forhindre skadedyr, bakterier og sygdomme i at overleve vinteren sammen med træet. Er der grene med sygdomme, skal de fjernes, og skal man være helt sikker, bør træet sprøjtes med et insekt- og svampemiddel.

Overvintringen må gerne foregå i fuldstændig mørke, når blot temperaturen ikke overstiger 15°C. Træet skyder måske nogle meget korte grene; men de er helt uden betydning. Træet er stort set gået i dvale og vågner først i marts-april.

De meget populære vinterhaver og udestuer giver også mulighed for overvintring, endda mens træet har både blade og blomster. Men man skal ikke regne med, at det vil blive et meget kønt syn, for selv om temperaturen er ideel for træet, så det er alt for mørkt om vinteren til, at træet kan trives, som om sommeren.

En overvintring på et plantehotel er derimod en oplagt mulighed. Er der plads såvel under transporten som under opbevaringen, er der ingen grund til at beskære et sundt træ (som det ofte er tilfældet, når der ikke er megen plads i hjemmets opbevaringsplads), og træet kan derved bevare sin facon og hurtigt blomstre, når det kommer ud om foråret.

Skadevoldere

Generelt er brugmansia sunde træer; men de angribes undertiden af forskelligt småkravl. De mest almindelige er natsværmere, kålorme og snegle samt nedenstående:

Jordlopper

http://www.havenyt.dk/skadedyr_og_plantesygdomme/18.html

<http://plante-doktor.dk/jordlopper.htm>

Bladlus

<http://plante-doktor.dk/bladlus.htm>

Mellus

http://www.havenyt.dk/skadedyr_og_plantesygdomme/43.html

<http://plante-doktor.dk/mellus.htm>

Spindemider

http://www.havenyt.dk/skadedyr_og_plantesygdomme/41.html

<http://plante-doktor.dk/spindemider.htm>

Topskudsmider

<http://www.plante-doktor.dk/topskudsmider.htm>

Links

https://www.google.dk/search?q=brugmansia&hl=da&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ei=y-viUoeeOc7KsgbKt4GIDw&ved=0CAcQ_AUoAQ&biw=1628&bih=986

<http://www.brugmansia.us/index.html>

<http://www.trumpetflowers.com/text/index.htm>

<http://angelstrumpets.hpage.com/>

<http://brugmansiaworld.blogspot.com.au/>

<http://www.lynandmalc.co.uk/brugmansias.htm>